

Štev. 18

Leto 9

Izhaja dvakrat na mesec
Naročnina četrtno 12 dinarjev

Uredništvo in upravnništvo:

Ljubljana, Miklošičeva c. (palača Del. zbor-
nice), kamor naj se tudi pošiljajo rukopisi.

NEODVISNO GLASILO ŽELEZNIČARJEV, UPOKOJENCEV IN TRANSPORTNEGA OSOBLJA

Mednarodne konference

V gospodarskih rubrikah dnevnikov večkrat beremo o zasedanju mednarodne konference te ali one skupine delodajalcev, ki iz mednarodnih vidikov razpravlja o gospodarskem stanju dotične industrije, posledicah gospodarske krize, potrebi nadaljne racionalizacije in načinih, kako osigurati delničarjem primerno obrestovanje v industrije vloženih kapitalov.

Kakor se shajajo letno zastopniki težke železne, lesne, tekstilne in drugih industrij, tako se letno sestajajo tudi delegacije železniških uprav iz vseh evropskih držav, neoziraje se ali so železnice v posameznih državah v državni ali v privatni upravi. Na teh mednarodnih kongresih železniških uprav se razpravlja o določitvi mednarodnih vozniških redov, o trasah mednarodnih brzovlakov, o tarifah ter o raznih tehničnih vprašanjih, ki so v zvezi z železniškim prometom. Zadnja leta so se ti kongresi opetovano bavili tudi s vprašanjem racionalizacije, izkušnjami, ki so jih posamezne uprave zadobile na polju štednje, izrabo izumov tehnike ter so delegati železniških uprav šli domov z novimi smernicami, obogatili z izkušnjami drugih uprav ter so te izkušnje porabili na domačih železnicah za izvajanje nadaljne štednje in nadaljnih redukcij.

Železničarji navadno mednarodnim konferencam železniških uprav ne posvečajo pažnje, ker smatrajo, da so te konference interna zadeva delodajalcev, ki razpravljajo razna tehnična in tarifna vprašanja, pri katerih uslužbenec nima nič za odločati. Še le zadnja leta se je mednarodni transportni federaciji v Amsterdamu posrečilo potom mednarodnega urada dela v Ženevi doseči, da je prišlo na dnevni red mednarodnih konferenc železniških uprav tudi obravnavanje vprašanj, ki direktno tangirajo osebo. Zahtevala je, da se na te konference ispred vsake države pošlje delegacije, v katerih bodo poleg delodajalcev zastopani tudi delojemalci, da se tako omogoči delojemalcem zastopanje njihovih interesov. ITF je na pr. sprožila mednarodno obravnavanje varnosti prometa, varnosti premikalnega, vlakospremnega in strojnega osoblja (avtomatično spenjanje voz, mednarodno znižanje delovnega časa eksekutivnega osoblja), nadalje težke posledice racionalizacije in štednje na varnost prometa na eni strani in osebno varnost osoblja na drugi strani. ITF bi to svoje delo nadaljevala še z večjim povdankom, da ni prišlo do težkih pretresljajev v delavskem pokretu vsled preobratov v Nemčiji in Avstriji, ki so zelo oslabili vpliv delavstva na mednarodnih transportnih konferencah.

Ni zadosti, da se železničarji in transportni delavci danes samo zanašajo na vpliv in akcije, ki jih izvaja njih Internacionala, sami pa v posameznih državah drže križem roke in ne pripravijo za posamezne mednarodne konference svojih zahtev in ne zavzamejo k posameznim točkam dnevnega reda teh konferenc odrednega stališča. Tudi sedaj še pridejo na vsako mednarodno konferenco v delegacijah posameznih uprav odnosno držav zastopniki, ki so blizu organiziranemu delavstvu in če prav so ti zastopniki v veliki manjšini, vendar zamorejo sprožiti marsikatero vprašanje tudi iz vidika delojemalcev in zamorejo tu in tam preprečiti poslabšanje odnosno doseči kako ugodnost za osebo. V tem pravcu so zlasti dosti zamudili železničarji in transport-

ni delavci iz Jugoslavije, mimo katerih so šle razne mednarodne konference popolnoma neopazene. Ko je v Jugoslaviji del železničarjev povdral potrebo mednarodnih vezi in mednarodnega zastopanja železničarskih interesov, je proti njim nastopila nacionalna železničarska organizacija, žigosajoč jih kot protidržavne elemente, ki hočejo rušiti red in disciplino, škodovati železniški upravi in sejati razdor samo da bi zadostili svojim osebnim ciljem. Tej skupini zavrednih železničarjev, ki je pravilno cenila mednarodno sodelovanje, se je delalo vse močnejše ovire, da bi se preprečil njen vpliv in danes plačujejo zlasti južnoželezničarji teško račun kratkovidne zavistnosti onih veličin, ki so čez noč menjavale plašč po vetru.

Kar je bilo zamujeno odnosno onemogočeno v preteklosti, se mora nadomestiti v bodočnosti ter je vsled tega dolžnost prav vseh železničarjev in transportnih delavcev v naši državi, da posvečajo vsaj v bodočnosti čim največ pažnje vsakemu mednarodnemu sestanku železniških uprav in vsaki mednarodni akciji transportnega osoblja. Enako pa morajo posvečati posebno pažnjo tudi vsem konferencam mednarodnega urada dela in poskrbeti, da bo na konferencah mednarodnega urada dela, ki se bodo bavile s prometnimi vprašanji, zastopani tudi jugoslovanski transportni delavec in da bo vsaki taki konferenci predloženo točno poročilo o položaju osoblja pri nas in o njegovih zahtevah ter predlogih.

Neopaženo gre mimo nas mednarodna konferenca železniških uprav — držav naslednic južne železnice, ki se vrši te dni v Dubrovniku. Res ni na dnevnem redu konference držav naslednic južne železnice vprašanj, ki bi interesirala železničarje, ker se tam obravnavajo v prvi vrsti medsebojni obračuni ter zadeve, ki izvirajo iz rimskega sporazuma, vendar s tem še ni rečeno, da na teh konferencah ni zainteresirano osoblje. Kakor je položaj južno železničarjev v večini držav naslednic kolikor toliko urejen in izenačen z ostalim osobljem, se tega ne more trditi o bivših južno železničarjih pri nas. Sicer so po rimskem sporazumu aktivni južno železničarji zadobili vse pravice in ugodnosti, ki veljajo za državno prometno osoblje, niso pa dobili teh in tudi ne drugih ugodnosti oni južno železničarji, ki so bili upokojeni do podržavljenja, niso dobili nikakih ugodnosti miloščinarij in rentniki ter provizionirani delavci južne železnice.

Avstrija, Italija, Madžarska so že davno izvršile prevedbo staroupokojencev, izvršile izenačenje južno železniških staroupokojencev, valorizirale so primerno prejšnje kronske pokojnine in rente,

Miloščinar, kateremu je južna železnica pred desetletji priznala po 60 do 70 kron mesečno miloščino, dobiva danes to miloščino izplačano v mesečnem znesku Din 60.— in k temu Din 60.— draginjske doklade, t. j. skupno Din 120.—

Se v težjem položaju je kronski rentnik južne železnice. Še žive ponesrečenci, katerim je bila leta 1906 priznana kronska renta 112 kron mesečno in danes dobiva ta rentnik mesto 112 kron reci in piši osemindvajset dinarjev na mesec.

Ali pa položaj kronskih upokojencev?

In tako bi prizadeti južno železničarji našli še več zadev, ki čakajo na rešitev od dneva podržavljenja, t. j. od leta 1923,

Pišemo te vrstice med konferenco držav naslednic južne železnice, čeprav smo uverjeni, da delegacije železniških uprav ne bodo sprožile teh vprašanj na konferenci in jih ne bodo na konferenci rešavale. Pišemo te vrstice kot apel delegaciji naše železniške uprave, ki jo vodi pomočnik ministra g. ing. Senjanović, da bi se naša delegacija pri ostalih delegacijah (Avstrije, Italije, Češke in Madžarske) informirala, kako so ostale železniške uprave rešile vprašanje

prevedbe in izenačenje kronskih upokojencev, izenačenje miloščinarij in rentnikov, ostalih pravic južno železničarjev

ter da bi naša delegacija po povratku v Beograd predložila g. ministru soprobračaja izčrpen referat o vseh teh vprašanjih.

Uverjeni smo, če bo naša delegacija izvršila svojo dolžnost tudi v tem pravcu, da bo po 11 letih od podržavljenja južne železnice tudi pri nas rešeno pereče vprašanje staroupokojencev, miloščinarij, rentnikov ter njih vdov in sirot in to ne samo za bivše južno železničarje, marveč tudi za vse ostalo prizadeto osoblje.

Delajmo za konsolidacijo delavskega razreda

Ni prazna beseda, če je Karl Marx rekel: »Proletarci vseh dežel, zedinite se!« V svojem globokem filozofskem uverjenju je spoznal, da se kapitalistična družba bliža svoji kulminacijski točki, kjer ne bo imela drugega izhoda, kakor da poizkusi ohraniti svoj obstoj s poostreno diktaturo. Marx je živel večinoma v Angliji, kjer se je kapitalizem že takrat močno razvil in ni bilo težko postavljati hipotez o nadaljnjem razvoju angleškega kakor svetovnega kapitalizma, ki sloni na ekspropriaciji človeštva. Danes se ta poostrena kapitalistična diktatura razvija pred našimi očmi kot šovinistični nacionalizem ali fašizem. Varali bi se pa, če bi mislili, da je ta nacionalizem iskren. Kapitalizem je angažiral nacionalizem z edinim namenom, da hujša narode med seboj in se mu s tem omogoča diktatura nad posameznimi narodi. Mednarodni kapitalizem pa ima povsem svojo politiko, ki jo čutimo po vseh mednarodnih konferencah, na razorožitveni, gospodarski in mednarodni konferenci dela kakor tudi v Društvu narodov. Kapitalizem preprečuje razorožitve, kakor je priznal angleški minister sam, preprečuje sporazum med narodi in uvedbo mednarodne socialnopolitične zakonodaje.

Kapitalizem je danes močan, močnejši celo kakor je bil pred svetovno vojno. Toda to dejstvo nas ne sme ustrašiti. Kapital se je koncentriral in organiziral, ali je obenem silno pomnožil vrste delavskega razreda, h kateremu ne spada samo ročni in duševni delavci, zasebni in javni, marveč tudi vsi mali stanovi, obrtniki in kmetje. Ali ni to ogromna armada? Vsi ti ljudje imajo slabo eksistenco; mnogi jih je, ki sploh ne vedo, kaj naj počno danes, jutri, ker so brez sredstev za življenje.

Tu pač ni več dvoma, da tako stanje ne more biti trajno. Nekaj se mora zgoditi. Popraviti se morajo družabne krivice, česar pa kapitalizem ne bo storil. Priti mora moralna sila, ki bo strla do vrhunca priklopel krivico. In kje je ta sila?

Ta sila je v milijonskih množicah delavskega razreda. Da, milijonske množice nedvomno imajo to silo v sebi, ki jo je pa treba zbuditi in organizirati. Vse te množice imajo veliki skupen interes. Zakaj bi se ne mogle zedinile in se borile zanj? Zakaj bi te množice ne mogle koncentrirati svoje politike in svoje akcije? Ali so manj sposobne kakor kapitalizem? Njih duh in njih delo je vse ustvaril, kar je na svetu. Torej?

Socialistično delavsko gibanje ima v tem pravcu svoja trdna določena načela in pozitiven program. Če je delavski razred premagal brutalni teror kapitalistične vlade v prejšnjem

stoletju, takorekoč v svojem početku, mu mora biti to danes tem lažje, ker je deloma že organiziran in kulturno na višji stopinji kakor je bil v prejšnjem stoletju. Delavci se morajo popolnoma otresti meščanske ideologije, popolnoma kverulantske verziške politike, korupcionistične morale v prid osebnih ali drugih malenkostnih koncesij ter se popolnoma emancipirati v svrhu svoje lastne konsolidacije, ker le, če bo delavstvo v tem zmislu konsolidirano in enotno organizirano, bo predstavljalo moč, ki ji pripada bodočnost. Organizacija delavskega razreda proti organizaciji kapitalističnega razreda. To sta dva ločena svetova današnjega razvoja.

V ta namen je treba dela. Če ima delavstvo deset, petdeset, sto različnih organizacij, vse morajo sporazumno in vzajemno sodelovati, morajo biti združene v celoto. Naša organizacijska mreža mora biti tako tesno zvezana po sodelovanju, da vsa javnost ve in spozna, da je vse to ena organizacija in eno delavsko gibanje, gibanje delavskega razreda. Vprašanje delavskega razreda je danes svetovni problem, zato mora biti gibanje svetovno.

Delavci, delavske organizacije, ne zapirajte se v svoje lokale, ne v svoje administrativne seje; pojdite med delavstvo, med organizacije in izpričajte, da je vaš interes isti kakor njihov in da ste njih zvesti sobojevniki.

Z razširjenjem naše propagande in sodelovanjem vsega delavskega gibanja postane delavski razred sila, ki bo lahko izvojevala svoje pravice.

Brez največje agilnosti pa ostane nemo še dolgo sužnji.

Kdo izmed nas hoče ostati suženj. Menimo, da nihče!

Zato vsi na delo, izobražujmo se sami sebe, odpirajmo oči zaslepljenim sodelavcem, ki še ne poznajo pomena in potrebe organizacije, jačajmo delavsko solidarnost, delajmo na to, da bo močno razredno delavsko gibanje, ki ne sme poznati nikakih ovir — ne verskih, ne narodnih, ne meja — združilo v svojih vrstah vse izkoriščane in teptane in da bo tako čimprej prišel dan, ko bo ta močna sila mogla obračunati s krivicami in pripeljati vse človeštvo v boljšo pravičnejšo bodočnost.

PET KNJIG

II izda letos Cankarjeva družba svojim članom. In sicer:

1. Koledar Cankarjeve družbe za leto 1935.
2. Beer: Zgodovina socialnih bojev, I. knjiga.
3. Beer: Zgodovina socialnih bojev, II. knjiga.
4. Pavel Nizovoj: Ocean, ali kakor je pravi ruski naslov: Pod severnim nebom.
5. Ivan Molek: Sedmi stolp.

Za upokojenje

Ne pozabite predložiti prijavo. V času od 1. do 10. oktobra morate predložiti prijave za prejemanje draginskih doklad, ki naj bodo datirane z datumom med 1. in 10. oktobrom.

Podporno društvo državnih in banovinskih uslužbencev dravske banovine ima svoj izredni občni zbor v ponedeljek 8. oktobra ob 19.30 v gostilni Birk Josip, Borštnikov trg št. 2 v Ljubljani. Dnevni red: Poročilo o stanju bolniškega sklada in predlog o regulaciji mesečnih prispevkov za bolniški sklad. V primeru nesklepnosti se bo vršil pol ure pozneje istotam z istim dnevnim redom nov izredni občni zbor, ki bo sklepal veljavno ne glede na število prisotnih članov.

Ker je že večje število železniških upokojencev pristopilo k temu društvu in izstopilo iz železniškega bolniškega sklada, opozarjamo vse, da se tega občnega zbora udeležijo, ker bo za železniške upokojece zelo važen.

Navodilo dravske finančne direkcije upokojencem.

Dravska finančna direkcija je izdala daljše navodilo za upokojece glede prijave za draginske doklade, ki bo veljalo odslej za predlaganje teh prijav. Objavljamo to navodilo, ki naj ga vsakdo izreže in spravi, da bo vedel točno izpolniti prijavo.

Izplačevanje draginskih doklad drž. upokojencem.

V prvi polovici mesca oktobra vsakega leta mora vložiti vsak upokojenec in upokojenka, ki prejema pokojnino od dravske finančne direkcije v Ljubljani, prijavo za prejem osebnih in rodbinskih draginskih dokladov. (V aprilu se prijave odslej ne bodo vlagale več.)

Prijave, ki jih upokojece vložijo pred oktoberskim rokom ali pa po tem roku, se obravnavajo, kakor da niso bile predložene v predpisanem roku.

Radi pravilne sestave svojih prijav naj se upokojece ravna po tehle navodilih:

1. Vsak upokojenec in upokojenka naj zapiše na svoji prijavi:

a) Številko svojega likvidacijskega lista, ki je zapisana na kuponu vsake čelovne nakaznice, po kateri dobi svojo pokojnino, ali pa naj prijavi priloži kupon. (Čekovna štev. 10.011 je na vsakem kuponu ista in je za evidenco upokojencev brez pomena).

b) Točno zvanje, kakor je navedeno v odločbi o odmeri pokojnine, ne pa, kakor zapišejo nekateri, le »upokojenec« ali celo »zasebnik«.

c) Pristojno občino svojega bivališča. Tudi vsakokrat, kadar se upokojenec preseli iz ene občine v drugo, mora k svoji vlogi, ki jo pošlje dravski finančni direkciji, priložiti tudi potrdilo občine oziroma policijske uprave, katerega dne se je preselil.

2. Na vsa vprašanja v posameznih razpredelkih prijave je treba odgovoriti z besedami v obliki kratkih stavkov, kakor n. pr.: »Ne izvršujem nobene obrti«, »Nimam nobenih dohodkov« itd. Če se odgovarja na vprašanje samo z »da« in »ne«, če se prostor v

razpredelku prečrta ali pa pusti celo prazen, prijava ni veljavna.

3. Prijave morajo biti izpolnjene in podpisane lastnoročno in sicer s črnilom. S strojem ali pa s svinčnikom pisane prijave se bodo upokojencem vračale, ker take listine niso veljavne.

4. Navedbe, o višini zasebnih dohodkov, ki jih imajo upokojece ali upokojenke in njih rodbinski člani, potrdijo na prijavi izključno davčne uprave, ne pa občine, ki pri nas ne pobirajo davkov.

5. Za vsakega otroka, starega nad 16 let, za katerega se zahteva izplačevanje rodbinske draginske doklade, se mora priložiti potrdilo o rednem šolanju. Na teh potrdilih mora biti navedeno poleg učenčevega imena tudi ime, zvanje in bivališče upokojenca, očeta ali matere, dalje, če uživa učenec od domačih ali tujih naprav šolsko ali znanstveno štipendijo, podporo ali ustanovo, ki znaša več kakor 200 Din na mesec.

6. Za dokaz, da neomejena hčerka še vodi gospodinjstvo očetu, ki je vdovec, potrdila izjavo na prijavi dva aktivna ali upokojena državna uradnika.

Ob tej prilici se državni upokojece in upokojenke opozarjajo, da morajo javiti dravski finančni direkciji v Ljubljani vsako izpremembo v družinskih in imovinskih stanju, ki ima za posledico, da jim osebna ali rodbinska draginska doklada ne pripada več. Zlasti so dolžni takoj javiti, če se otroci nehajo šolati med šolskim letom, če dosežejo dohodke nad 200 Din mesečno bodisi v denarju ali naravi, če hčerka neha voditi očetu, ki je vdovec, gospodinjstvo in če otrok umre.

Neglede na oktoberski rok za vložitev prijav mora vložiti vsak državni upokojenec, preden se mu začne izplačevati pokojnina, prijavo za prejem draginskih doklad, sestavljeno po gornjih navodilih, kateri priloži tale dokazila:

a) Za uživanje rodbinske draginske doklade za ženo, poročni list.

b) Za izplačevanje rodbinskih draginskih doklad za otroke, njih rojstne liste.

c) Če se zahteva rodbinska draginska doklada za otroka, starega nad 16 let, ker je trajno nesposoben za delo in pridobivanje, potrdilo 2 (dveh) državnih ali samoupravnih zdravnikov, da je nesposobnost za pridobivanje nastopila pred 16. oziroma, če se je otrok redno šolal, pred njegovim 23. letom starosti.

Listine ad a) in b) morajo biti v originalu ali pa v prepisu, overjenem pri pristojnem sodišču. Vse te listine so proste takse, če je na njih označeno, da so izdane zaradi prejemanja draginskih dokladov.

Poročni in rojstni listi otrok se prilože samo k prvi prijavi ob upokojitvi, pozneje pa samo, če nastanejo izpremembe v rodbini, ob rojstvu otrok ali ob vnovični poroki.

Tiskovine za prijave je založilo Društvo državnih upokojencev in upokojenk v Ljubljani.

Za finančnega direktorja:
šef oddelka za računovodstvo,
višji računski inšpektor:

Podpis I. r.

Nov zakon o mestnih občinah

Nov zakon za mestne občine je stopil dne 23. septembra v veljavo. Z uveljavljanjem tega zakona se je začelo kot nujno obravnavati vprašanje inkorporacije okoliških občin v mestno občino, kar zelo zanima vse delavstvo in nameščence neoziraje se ali delajo v državnih ali privatnih podjetjih.

Zakon velja za mesto Ljubljano, Ptuj, Maribor in Celje ter je vprašanje inkorporacije povzročilo tudi mnogo debate med prizadetimi delavstvom zlasti med državnimi nameščenci in upokojenci, ki so na tem vprašanju že radi draginskih doklad najbolj zainteresirani. Kakor se izjavljajo soglasno vsi državni in javni nameščenci in upokojece za inkorporacijo okolice z mestom, tako je tudi enodušna želja ostalega delavstva, da se predmestja, ki se že danes ne dajo ločiti od mesta, dejansko združijo z mestom.

Poleg vprašanja inkorporacije pa

je zelo važno vprašanje pridobitve domovinske pravice v mestnih občinah. Novi zakon predvideva ugodnejše pogoje za pridobitev domovinske pravice v mestnih občinah ter je v velikem interesu delavstva, da se te pravice čimprej poslužijo. Za pridobitev občinske pravice v mestnih občinah je potrebno vložiti na »Mestno poglavarstvo« z Din 25.— koliko-prošnjo ter se sklicovati na § 13 zakona o mestnih občinah. Prošnja je priložiti rojstni list, dosedanje domovnico, potrdilo sodišča, da je v posesti častnih pravic in da ni v preiskavi ali pod obtožbo za dejanja, ki bi imela za posledico izgubo častnih pravic, nadalje potrdilo, da je zdrav in da mora vzdrževati sebe in družino. Če je oženjen mora predložiti še poročni list ter krstne liste (izpiske za mladoletne otroke). Pogoji za pridobitev domovinske pravice je, da biva v mestni občini najmanj 5 let.

Delavci poslužite se te pravice.

Vprašanja in odgovori

Ali lahko zahtevamo upokojece delavci povračilo v letih 1928 do 1931 odtegnjenih zneskov za Nabavljalske zadrage? Skozi 36 mesecev se nam je odtegovalo po Din 5.— in smo tako plačali Din 180.—. Kdaj dobimo ta denar nazaj?

Ker zanima to vprašanje prav vse osebe, aktivne in upokojene, nastavljenec in delavce, objavljamo daljše pojasnilo:

Z izmenjavo in dopolnitvijo uredbe o Nabavljalskih zadrugah državnih uslužbencev iz leta 1928 je bil v čl. 70 uredbe dodan nov odstavek, ki predvideva zbiranje posebnih glavnice na ta način, da se odtegne po Din 10.— mesečno od vseh aktivnih državnih uradnikov I. II. in III. kategorije, od vseh ostalih, ki prejemajo prejemke ali penzije iz državne blagajne pa po Din 5.— mesečno. Ta znesek se odtegne skozi 36 mesecev tako, da je bilo vsakemu odtegnjeno po Din 180.— odnosno Din 360.— Ta glavnica bi se imela uporabljati prvenstveno za stanovanjske in kreditne zadrage.

Uredba je predvidevala, da ima vsakdo, ki se tekom 10 let od začetka odtegnjanja teh zneskov (torej do 1. julija 1938) ne okoristi z delovanjem stanovanjskih in kreditnih zadrug, pravico do povračila odtegnjene vsote. Ta uredba pa je veljala le do 3. novembra 1931, ko je bil izdan zakon o zadrugah uslužbencev in ta zakon predvideva glede povrnitve sledečo določbo:

»Odtegnjene zneske bo povrnil Savez nabavljalskih zadrug na pismo zahtevo po smrti one osebe, kateremu so bile odtegnjene, njegovim pravnim naslednikom.«

Dne 5. februarja 1932 je izšel nov zakon o zadrugah državnih uslužbencev, ki predvideva enako povrnitev odtegnjenih zneskov po smrti dotičnega uslužbenca njegovim pravnim naslednikom.

V tej določbi je torej zakon jasen in zamore dejansko po smrti uslužbenca njegova družina (dediči) zahtevati povračilo zneska Din 180.— odnosno Din 360.—, kateri znesek Nabavljalska zadruga mora povrniti.

Ko je nastopil prvi slučaj povrnitve odtegnjenih zneskov pravnim naslednikom pa

je Savez nabavljalskih zadrug po daljšem reševanju odgovoril, da znesek sicer povrne, vendar bodo morali pravni nasledniki (v konkretnem slučaju vdova uslužbenca, ki je imela penzijo) ponovno plačati znesek Din 180.— v 36 mesečnih obrokih po Din 5.—, Zakon o Nabavljalskih zadrugah namreč predvideva, da morajo plačati prispevek vsi državni uslužbenci, ne samo aktivni, marveč tudi upokojece torej sploh vsi, ki služijo v državnih uradih ali podjetjih, ali pa prejemajo podporo odnosno pokojnino iz državne blagajne. Vsled te določbe je odredba zakona, da se vrne odtegnjene zneske pravnim naslednikom umrlega, brezpomembna vse dotlej, dokler pravni nasledniki dobivajo pokojnino iz državne blagajne.

Da bodo vsi prizadeti uslužbenci in njih rodbinski člani vedeli, kdaj in na kak način lahko dobe povrnjene te zneske nazaj, objavljamo sledeče direktive:

Takoj lahko dobe povrnjene odtegnjene zneske nazaj:

vdove in sirote iz železniške službe odpuščenih odnosno reduciranih železničarjev, ki ne prejemajo nikake pokojnine ali podpore iz državne blagajne.

Nadalje morejo po našem mišljenju dobiti povrnjene te zneske tudi še živči odpušteni ali reducirani železničarji, ker so z izstopom iz državne službe prenehali biti člani Nabavljalskih zadrug ter za nje ne velja več zakon o Nabavljalskih zadrugah državnih uslužbencev.

Tudi sirote onih železničarjev, ki so vsled polnoletnosti ali iz kakih drugih razlogov izgubile pravice do pokojnine, lahko takoj dobe povrnjene odtegnjene zneske.

Ostali aktivni in upokojece uslužbenci pa ne morejo dobiti teh zneskov povrnjenih in tudi njih rodbinski člani po njihovi smrti ne morejo zahtevati povrnitve teh zneskov, dokler prejemajo pokojnino iz državne blagajne. Za to je dobro, da prav vsi prizadeti uslužbenci in delavci državnih ustanov opozore na to svojo terjatev napram Savezu nabavljalskih zadrug.

Razne vesti

Izplačevanje delavske difference se nadaljuje. Vsi oni, ki so vložili tožbe so dobili tekom zadnjih tednov nakazano difference s pripadajočimi obrestmi vred. Razprava pred sodnijo glede prisoditve pravnih stroškov, kakor tudi glede obresti od svoječasno že izplačanih 30% difference se vrši v soboto, dne 6. oktobra pri srezkemu sodišču v Ljubljani. Pri tej razpravi bo definitivno rešeno vprašanje, ali mora železniška uprava plačati 5% obresti tudi od onih zneskov, katere je že izplačala pred vložitvijo tožb.

Tudi aktivno osebje je dobilo tekom tega meseca izplačano nadaljnih 15% na račun razlike, tako, da dolguje uprava aktivnim uslužbencem še 55% in seveda obrestj od celotne razlike za tri leta nazaj.

Deložacije denunciranih železničarjev v mariborski koloniji. Javnosti je še v spominu razburjenje, ki je zavladalo lansko leto v javnosti in med železničarji radi nenadoma odpovedanih stanovanj v železniškarski koloniji in drugih železniškarskih hišah. Iz popolnoma nepoznanega razloga bi se morali odseliti železničarji, Slovenci po rodu in jeziku s številnimi otroci, ki obiskujejo slovenske šole v Mariboru.

Preiskave so potem dognale, da so očetje in otroci zvesti državljani, da brezhibno vršijo svojo državno službo in da še poleg tega kljub svojim mizernim plačam žrtvujejo članarine za patriotska društva in druge kulturne ustanove, med drugim za Jadransko stražo.

Odpovedi pa so kljub temu ostale v veljavi in bi morala občina izvršiti deložacije. Občina pa je to odklonila, ker za to ni bila pristojna. Železniška uprava je sedaj že drugič zahtevala, da občina izvrši deložacije. Na podlagi njenih odpovedi pa so železničarji upravičeno ugovarjali, da njihova stanovanja niso nikaka »službena stanovanja«, ampak so v čisto navadnem najemnem, civilnoopravnem razmerju z železniško upravo, ter vsled tega politična oblast ne more izvršiti deložacije na podlagi dekreta železniške direkcije. Mariborska občina se je uprla zahtevi železniške uprave, da bi izvršila izpraznitev stanovanj. Nastale pa so tudi še druge zmešnjave in težave. Ko so spomlad železničarjem v koloniji ta stanovanja odpovedali, so prišli novi reflektanti že kar tudi na vrtove stanovanj, ki so si jih dosednji najemniki že prekopalji in nasadili, pa so jih hoteli novi najemniki čez noč prevzeti in za sebe posejati. Eden prizadetih starih najemnikov je vsled tega vložil proti ljubeznivemu tovarišu in njegovim ženi tožbo na plačilo odškodnine v znesku okrog 600 Din in se je ravno ta teden vršila razprava pri sodišču. Tožena reflektanta novega stanovanja sta se izgovarjala na direkco, gospoda svetnika Podboja in dr. Zmazeka, ki nakazujejo stanovanja in na sekcijo v Mariboru. Sodnik jih je poučil, da je za deložacijo merodajno edino sodišče in da se naj radi tega obrneta za event. škodo na te gospode pri železnici, če so jim dali napačne pravne pouke. Sodnik je toženima prigovarjal, da se poravnata, ker nihče ne sme sam vdreti v tuja stanovanja brez sodne odločbe. Poravnava ni uspela in se bo pri prihodnji razpravi ugotavljala vrednost nastale škode.

In kaj se je še zgodilo? Pa še nekaj drugega je povzročila ta odpoved stanovanj. Razburjeni železničarji, ki je kot kotlar v službi že oglušil, se je pri prihodu novega najemnika tako razburil, da je baje izrekel neke žaljivke glede gg. pri direkco. Po uradni disciplinarni preiskavi je bil vsled tega kaznovan z mesečnimi odtegljaji 132 Din za eno leto, torej skupaj z zneskom Din 1584.—. Ovadil ga je pri upravi železnice novi najemnik, tovariš železničar, ter tako kar na dve strani oškodoval bednega sotrpina, ki je bil že preje žrtve denunciacije.

bavljalskih zadrug svoje otroke odnosno sorodnike, da bodo zamogli ti po njih smrti te zneske iztirjati. V vsakem posameznem slučaju je ta znesek majhen — komaj 180 odnosno 360 dinarjev — skupaj zračunan pa presega več milijonsko vsoto, katero bo Savez nabavljalskih zadrug prej ali slej moral vrniti dedičem onih, katerim so bili ti zneski odtegnjeni.

Kdaj bo železniška uprava plačala delavcem dolgujoče potne stroške?

Po uveljavljanju delavskega pravilnika iz leta 1930 smo morali delavci vršiti službo izven službenega mesta na progi ter za to nismo dobili nikakih dijet, ker je bil pravilnik pomanjkljiv. Kasneje je bil pravilnik dopolnjen in so bile dijete tudi za delavce predvidene, uprava pa jih ni izplačala vsled pomanjkanja kredita. Nov delavski pravilnik je v čl. 178 predvidel, da se bodo nelikvidirane dnevnice za čas od 1. julija 1930 do 14. decembra 1931 izplačale po starih predpisih.

Dnevnice za službeno potovanje vam pripadajo glasom določb prejšnjega časnegega pravilnika za profesionaliste in delavce, ki je veljal do 1. julija 1930 ter je železniška uprava tako z dodatkom k novemu pravilniku iz leta 1930 in tudi z najnovejšim pravilnikom od 20. maja 1933 priznala pravico delavcev do dnevnice za službeno potovanje. Te dnevnice bo izplačala, kadar dobi za to odobren naknadni kredit. Položaj pri izplačilu teh dnevnice je popolnoma enak položaju glede delavske difference iz leta 1923. Na vašo zahtevo vam železniška uprava mora izplačati te dnevnice brez odlaganja, da se izogne tožbi pred rednim sodiščem.

Zaupne preiskave v mariborski delavnici. Že precej časa so se vršile v delavnici drž. železnice v Mariboru temeljite preiskave o sabotažnih aktih pri popravljanju vagonovskih osi. Ugotovilo se je namreč, da so bili vagoni že popolnoma gotovi, ko pa bi morali iti v promet, se je naenkrat izkazalo, da so bili med tem od meznice tajne roke zlobno pokvarjeni in sicer pri najfinjših delih, kjer je zadostovala malenkost. Našli so tudi krivca, ki je baje nalašč nagajal na ta način svojim tovarišem, da bi jim škodoval v službi. Zgodilo se je to tudi pri vozovih.

Na podlagi anonimne ovadbe, v kateri so bile imenovane posamezne osebe, se je uveljavila preiskava.

Napisani so bili dolgi zapisniki, ki so bili odposlani v Beograd, odkoder je bila zadeva končno odstopljena tukajšnji policiji, da temeljito preišče ozadje cele zadeve, ki vzbuja razburjenje zlasti v gotovih nacijskih krogih.

Tudi pri tej stvari se gre baje za interno obračunavanje med mariborskimi zvezarji, kjer se še vedno borita dve grupi in se Tumpejevci nočejo priznati za poražene, marveč napovedujejo, da bo še prišel čas, ko bodo prevzeli vaje in obračunali. Bomo videli!

Železniškarska kreditna zadruga v Mariboru. V nedeljo, dne 9. septembra bi se imel vršiti občni zbor železniškarske kreditne zadruge v Mariboru, ki je v zvezarskih rokah in katere predsednik je g. Tumpej.

Opozicija, ki je Tumpeja vrгла z vodstva podružnice Zveze nacionalnih železničarjev, je zahtevala njegovo odstranitev tudi v denarni zadrugi. Odbor zadruge pa je neposredno pred občnim zborom izključil 28 nacionalnih zadrugnikov, ki so predstavljali najbolj nevarno opozicijo. Opozicija je radi tega pozvala svoje pristaje, da se polnoštevilno udeležijo tega občnega zbora in je izdala proti g. Tumpeju ostro pisan listek. Posledice niso izostale. Na občnem zboru v Narodnem domu sta trčili obe struji druga ob drugo. Nastal je hrup in trušč, da je končno morala posredovati policija, ki je razglašala občni zbor.

Tožba za povračilo 10% odtegnjenih delavskih plač.

Ker vse intervencije prizadetih delavcev za povračilo odtegnjenih delavskih plač niso imele nikakega uspeha, je sedaj že pok. s. Jernejčič pri srezkemu sodišču v Ljubljani vložil tožbo proti državnemu erarju za povračilo odtegnjene mu plače. Na dne 25. septembra je bila končno razpisana v tej tožbi razprava, so bili zaslišani izvedenci in priče ter je bila razprava zaključena z izjavo sodnika, da bo izdal razsodbo pismenim potom. Čim dobi pravni zastopnik razsodbo, jo bomo objavili v našem listu.

Naročajte

tudi peto knjigo, ki jo bo izdala letos Cankarjeva družba poleg svojih 4 knjig. Iv. Molekov: »Sesuti stolp« je tretji del romanov »Dva svetova in »Veliko mravljišče. Samo 5 Din doplačate. Vseh 5 knjig za 25 Din je denar, ki je vreden za letošnje knjige Cankarjeve družbe.

Bez radništva ne ide!

Obmana ili spoznaja? — Teškoće kapitalističkog sistema postaju sve veće

Najnoviji razvoj kapitalističke prirede ponovno potvrđuje veliku Marxovu nauku. Nasuprot fašističko-kapitalističkog pokušaja da se sa diktaturama spasi sistem, on zapada u sve veću i veću krizu. Autoritativna vodstva počimaju sama da uvidjaju da se na taj način ne spašava kapitalistički privredni sistem.

Tako je u Italiji, Njemačkoj kao i u Austriji. Vrije i u Sjedinjenim državama američkim. Njemačka traži moratorij, jer da će inače privredno propasti; Austrija traži zajam, jer više nije u stanju ni da plaća činovnički aparat. Zadužena Italija snizila je ponovno radničke nadnice za 5 do 10%. Spomenute zemlje naime svim silama pokušavaju da diktaturama spase svoja kapitalistička gospodarstva. Ali sve te države dolaze polako i sve više do uvjerenja, da je u ljudskom društvu još jedan drugi, jači faktor: radništvo; te da treba i s njime računati.

Socijalističko radništvo i njegove političke stranke i ustanove imaju svakako najbolje namjere. Oni nisu nikada drugo tražili, nego odstranjenje socijalnih nepravda!

I tom prirodnom zahtjevu, kojim je jedino moguće regulisati razvoj čovječanstva, kapitalizam u spomenutim fašističkim zemljama odupro se je brutalnom silom gazi zakone, usave, prisege i moralna prava udarivši u prvom redu po radništvu. Kapitalistička klasa tim je silama prividno ugušila radnički pokret, te ga opljačkala za sva njegova prava na način i tako da joj radništvo nikada više ne će moći povjerovati. Doduše radništvo nije nikada imalo povjerenja u kapitalizam: radništvo i kapitalizam dva su potpuno suprotna svijeta, jer je kapitalizam sam po sebi svrha.

To smo morali naglasiti, jer se u fašističkim zemljama sve više i više pojavljuje nešto što možemo nazvati **krokodilskim suzama bankrotiranih fašističkih diktatura.**

U Austriji, Italiji i Njemačkoj, a donekle i u Sjedinjenim državama režimi stalno naglašuju da im je potreban sporazum sa radništvom, sa socijalistima; to da je potrebno ako kapitalizam hoće ostati na zelenoj grančici.

U Austriji se već dulje vremena u tom pravcu zasljepljuje javnost jer je režimu ne samo u privrednom pogledu već i na političkom polju doprla voda do grla. Postoji opasnost da će sadašnji klerikalni režim morati ustuknuti pred Starhembergovim kleriko-fašističkim režimom talijan-

skoja kova. Austrijski režim, koji stoji osamljen, traži sporazum sa socijalistima, jer su oni još uvijek najjači politički faktor u Austriji; režim traži da ga socijalisti podupru, o čemu ne može biti govora dok god on ne popravi grozne nepravde i zločine učinjene nad radničkim pokretom.

I Mussolini obratio se na socijaliste (bivšeg milanskog načelnika), da bi radnici stupili u njegovu vladu, te da oni preuzmu sva radnička pitanja u svoje ruke. Ne može se tačnost ove vijesti provjeriti, ali je ona vjerovatna. Mussolini je ponovno snizio radničke nadnice. U Milanu je radništvo zbog toga sazvalo protestni zbor, na kojem bi sigurno prisustvovalo oko 70.000 radnika. Mussolini je zbor, razumije se, zabranio na što se radništvo po tvornicama sakupilo, kojom su prilikom izbile ogromne manifestacije. Došlo je i do krvavih borbi između radništva, policije i fašističke milicije. U toj borbi bilo je preko 200 ranjenih i više ubijenih. To se dogodilo u Italiji, gdje već više od 12 godina »nema više« socijalističkog pokreta.

U svemu tome imade nesumnjivo nešto što dokazuje da se fašistička diktatura i države »uređene« na staleškom principu nalaze u teškoj krizi.

Ko naime zna, da je kapitalistička eksploatacija uzrok opće socijalne krize, mora znati i to, da zaštita te eksploatacije putem fašističkih diktatura ne će moći ozdraviti socijalne odnose, nego da će ih samo još zaostrijeti.

Važno je za radništvo da ga fašizam mami u svoj tabor sa raznim obećanjima. To svjedoči, da je on došao do spoznanja, da se privredni sistem ne da regulirati bez radništva. To je vrlo važno spoznanje. Ali fašizam hoće, da mu radništvo samo služi kao oružje, da bude rob njegovog režima.

Ali se takovo nešto od radništva ne može očekivati. U ljudskom društvu radnička klasa mora biti jednakopravni faktor, jer je on najbrojniji, i jer on sve proizvodi. Nikako se radništvo ne može poniziti na ulogu roba, koju mu je ulogu odredio fašizam.

Fašističko mamljenje socijalista u raznim zemljama ne možemo smatrati iskrenim. U škripcu u kojem se nalazi, fašizam traži pomoć, pa makar ona bila i od robova. Ali radnička klasa tvori veći dio ljudskog društva, na njoj leži sva društvena proizvodnja i prema tome ona je bitan faktor u društvu. I kao takvoj njoj pripada **potpuna ravnopravnost i potpuna sloboda!**

(»Radničke Novine«)

50 godišnjica srpskih željeznica

Ove godine navršeno je 50 godina odkako je u predratnoj Srbiji javnome saobraćaju predana prva željeznička pruga: Beograd—Niš. Značajna je to godišnjica, pa je kao takva i proslavljena. Cijela proslava nosila je doduše karakter građanski, ali to njenu važnost ne umanjuje. ona dokazuje, da je predratna Srbija ravno pred 50 godina ušla u sklop država, obuzetih nastojanjem, da posredstvom najmodernije tehnike podignu svoj privredni a time i politički prestiž. Velik je bio uspjeh Srbije u tim njenim naporima. Njenom oslobođenju najprije od Turaka, kasnije od Bugara i konačno od Austrije željeznice pridonijele su vrlo mnogo. Prva tračnica i prvi fijuci lokomotiva bili su pouzdani znaci preimućstva nad jednim djelom protivnika, kod kojih su kao glavna sredstva prometa i dalje ostali konj, vó ili magarac. Zamjena blatne i neprohodne kaldrme željezničkom prugom, izrondalih taljiga vozom i tupog taljigaša bistrim željezničarem ulivala je optimizam i dala podstreka brzome napretku.

Sve što se tome razvoju našlo na putu moralo je pasti. Sa svakim novim kilometrom pruge, sa svakom novom lokomotivom i sa svakim novim željezničarem došlo se bliže k cilju — nacionalnom oslobođenju!

Savremenici prvog željezničkog voza žive u Srbiji još i danas. Sa mnogo ponosa pričaju o tome kako se gradilo, kako se vozilo i što se mislilo o željeznici prije 50 godina. Manjkaju nam savremenici-željezničari. Njih neimal! Zašto! I to je značajno. — Pod teretom naporne službe u nekoliko ratova i u miru, koji je bio pripremanje za rat, smalaksase prije vremena. Nestalo ih je ne doživjevši ni upokojenja. Dok bi u normalnim prilikama imali sada željezničare treće generacije, oni već prelaze iz pete u šestu, jednako kao i u zemljama, u kojima je željeznica za 30 godina starija. Kod veličanja 50-godišnjice mi se tih nestalih generacija željezničara sjećamo sa dubokim pietetom i sa željom, da bi sudbina onih budućih bila daleko bolja i sretnija.

Iz zagrebačke radionice

Ukidanje akontacije na radničku zaradu.

Prije svega potrebno je objašnjenje: šta je to akontacija? Radnici, koji su radili kod privatnih majstora, sjećat će se, da je majstor, kad je pre-

uzimao kakav veći posao, od naručitelja tražio predujam, kako bi — bez opasnosti po svoj budžet — mogao nabaviti materijal, ala itd. za do-

vršenje naručenog posla. Vrlo često majstor još posao ni ne započne, a već podiže predujam, koji se obračunava kod konačnog obračuna.

I kod radnika državnih željeznica predviđena je akontacija, to je predujam na zaradu. Razlika između naše akontacije i one privatnog majstora jest ta, što je naša akontacija u svakom slučaju već pokrivena našom zaradom. Akontacija isplaćuje se redovno svakog 15. u mjesecu i kreće se samo u okviru iznosa, koji je radnik već zaradio. Samo pogreškom računovodstvenog činovnika može se desiti, da je akontacija veća od postojeće zarade. I tu i takvu akontaciju misle nam oduzeti. Prema objavi radionice, Generalna Direkcija je naredila, da se akontacija dokida i to: sa 15. oktobra o. g. isplatit će se manje jedna četvrtina, sa 15. novembrom o. g. jedna polovina, a sa 15. decembrom o. g. akontacija potpuno prestaje. Sva zarada imala bi se izplaćivati samo na koncu svakog mjeseca.

I ako sa akontacijom, jer se ista isplaćuje samo na osnovu već postignute zarade, radnici stvarno ništa ne dobivaju, ipak im je vijest, da u bu-

duće, a pogotovo pred božićne prilike, nikakve akontacije biti ne će, došla iznenađa i teško. Zašto? — pitali su. Bilo je to 15. septembra, kad im je to stavljeno na znanje. Pitalo se povjerenike, pitalo se poslovođe pa i činovnike, ali nitko o tome ništa nije znao. Negodovanje bilo je u toliko veće, jer je »voršus« 15. septembra naročito očekivan, budući su predstojali izdatci za školske knjige, upisnine itd.

U vezi sa ovim slučajem tražimo, da se čim skorije sprovedu odredbe o radničkim povjerenicima, predviđene radničkim pravilnikom. I ako iste nisu u skladu sa Zakonom o zaštiti radnika, radnicima je stalo da se sprovedu makar ovakve kakve su: bolje i to nego li... stanje, koje je sada vlada i koje može dovesti do još neželjenih incidenata i još težih posljedica. Istovremeno tražimo, da se sistem radničkih povjerenika na drž. željeznicama sprovede tačno prema propisima zakona o zaštiti radnika, koji već 12 godina važi u kraljevini Jugoslaviji.

Upit redakciji sa molbom za javni odgovor

Imaju li radnici pravo na oduzetih 10%?

»Željezničarski Glasnik« nacionalnog udruženja prije kratkog vremena donio je obavijest iz »pouzdanog vrela«, da o povraćanju oduzete zarade od 10% željezničkim radnicima ne može biti ni riječi, jer da je to oduzimanje osnovano na zakonu.

Prema primljenom izvještaju radnici vojno-tehničkih zavoda dobili su tih 10% povraćeno; navodno će im se isplatiti u roku od 3 mjeseca.

Molimo uredništvo za obavijest, da li — ako radimo na osnovu istih zakonskih propisa — imademo i mi — željeznički radnici — pravo na povrat toga postotka?

Sa 1. oktobrom 1931 g. i 1. aprilom 1932 g. željeznička uprava reducirala je za po 5% radničke nadnice pozivajući se na odredbe zakona o smanjenju prinadležnosti, koji zakon međutim važi samo za regulisane službenike i dnevničare, ne važi pa za radničko osoblje. Protiv ovog sustegljaja od radničkih zarada radničke su organizacije intervenisale i protestovale kod Ministarstva saobraćaja. Ministarstvo saobraćaja ovim intervencijama nije izašlo u susret, već je bilo izdano krajem god. 1933 jedno objašnjenje Ministarstva finansija, da imaju pravo na povraćaj 10% zadržanih nadnica samo oni paašalni, akordni i povremeni fizički radnici, koji su bili primljeni u posao samo za izvjesan rad, dakle dobiju povraćeno 10% samo oni radnici, koji nisu bili razvrstani po radničkom pravilniku iz god. 1930.

Radnici vojno-tehničkih zavoda žalili su se protiv ovakvog tumačenja te su putem Državnog saveta postigli, da se snizenje plata za 10% radnicima vojno-tehničkog zavoda poništi i su već primili povraćene ove 10% sustegljaje.

Mi stojimo na stanovištu, da snizenje radničkih zarada za 10% radnicima drž. saobr. ustanova nije osnovano na zakonu, jer zakon predviđa snizenje samo za regulisano osoblje i dnevničare, ne predviđa pa redukcije zarade radničkog osoblja, zato je u jednom konkretnom slučaju već god. 1933 bila uložena tužba kod Sreznog suda u Ljubljani te je bila javna rasprava po tom pitanju pred sudom dne 25. sept. 1934 g., su bili saslušani svjedoci te će sud doneti presudu pismenim putem. Čim dobijemo ovu presudu, koja će biti principijelne važnosti za sve radnike drž. saobr. ustanova, objavićemo presudu u novinama.

Molimo za objašnjenje 33. člana radničkog pravilnika

1. Radnik, koji za redovni 8 sati rad dobiva i premiju, bude poslan na prugu, gdje mu se odredi: taj i taj kvantum posla moraš svršiti. Imade li taj radnik za vrijeme rada na pruži pravo na kakovu odštetu, kojom bi naknadio premiju?

2. Čl. 33. pravilnika određuje, da je redovno radno vrijeme 8 sati dnevno, a sve što se radi više, imade se platiti sa 50% većom zaradom.

Kod većine ložionica radnici rade prekovremeno, ali im se taj rad ne naplaćuje uvećanom zaradom, već ih se — u dobrom slučaju — za toliko sati ranije šalje sa posla kući narednog dana.

Da li je ovakav postupak dopušten, odnosno ne pripada li radniku prvenstvo pravo na veću zaradu od 50%?

Na ova pitanja odgovaramo:

ad 1. Radnik, koji za redovni osamsatni rad u radionici dobiva nagradu za povećanu produkciju, u koliko uštedi na normalnom radnom vremenu, za slučaj rada na pruži ne dobiva nikakve posebne odštete, kojom bi naknadio premiju.

Radniku, koji je zaposlen van mesta svoja redovnog rada u većoj udaljenosti od 3 km, pripada, pored normalne satnine samo još dnevnicu za putovanje, ako je njegovo bavljenje van mesta redovnog rada trajalo preko 4 časa. Pored normalne satnine pripada radniku slijedeća dnevnicu za putovanje:

Kvalifikovanom radniku Din 40.—

Polukvalifikovanom radniku Din 30.—

Prostom fizičkom radniku Din 25.—

Za bavljenje van mesta stalnog rada preko 12 časova pripada puna dnevnicu, a akao je bavljenje trajalo manje od 12 a duže od 4 časa pripada pola dnevnicu.

ad 2. Na osnovu postojećih zakona kao i pravilnika o radnicima predviđa se za radnike drž. saobr. ustanova kao normalno radno vreme 8 časova efektivnog rada. Rad preko 8 časova plati se kao prekovremeni rad sa 50% povišice, isto važi i za rad nedjeljom kao i zakonom utvrđenim državnim i verskim praznicima.

Prema čl. 35 radničkog pravilnika može željeznička uprava smanjiti radno vreme s tim, da radno vreme za stalne radnike ne može biti manje od 160 radnih časova mesečno.

Svak radnik, koji radi prekovremeno ima pravo na prekovremeni rad sa 50% povišice. Zbog malih kredita željeznička uprava uvela je praksu, da radnika, koji je jedan dan radio prekovremeno, pošalje drugi dan na besplatan dopust, da time izjednači njegovu zaradu. Radnik imade pravo na 50% više slobodnog vremena, koliko je vremena radio prekovremeno. Na pr.: ako je radio 4 sati prekovremeno mora mu željeznička uprava dati 6 sati slobodno te je time dotični radnik dobio isplaćeno 50% više za prekovremeni rad. Praksa, da se radnike samo za onoliko sati ranije pošalje kući, koliko sati su prekovremeno radili, protuzakonita je te može svaki radnik tražiti da mu se plati još diferencija.

Postupak uprave, da na taj način obračunava prekovremeni rad nije u intencijama zakona, a se danas ne može osporavati, jer predviđa čl. 35 pravilnika, da može već šef jedinice donositi rešenje o smanjenju radnog vremena te bi u slučaju tužbe pred sudom uprava izjavila, da je dotičnom radniku platio prekovremeni rad, a drugi dan po službenoj potrebi dala mu je besplatan dopust.

U Gor. Podgradcima sklopljen je kolektivni ugovor za željezničare

Radnici najvećeg drvnog koncerna u našoj državi »Našička d. d.« mogu se sa punim pravom nazvati bespravnim. Strani kapital na najniže je snizio nadnice, da je od njih radniku nemoguće da pokrije i najnužnije potrebe za život.

Samo nekoliko primjera bit će do-

voljno da to potvrde. Kod ovoga preduzeća još lanjske godine vršile su organizacije ispitivanja i došlo se je do strašnih podataka. U Hanbegovu zaposleno je 604 radnika i namještenika na pilani i željeznici. Prosjek njihove plate je Din 1.98 na sat. U Zavidoviću isto je zaposleno oko 600

radnika i namještenika; prosjek njihove zarade je **Din 2.04 na sat**. U Gornjim Podgradcima gdje je zaposleno isto oko 600 radnika na željeznici i pilani ist je slučaj da prosjek ne prelazi **Din 2.— na sat**. Pridoda li se k tome da šumski radnici od rane zore do mraka zarade **prosječno po Din 15.—**, tada će se ovaj prosjek i umanjiti, jer ovi rade prosječno za **jedan dinar na sat!**

U pilani radno vrijeme kod nekih regulirano je sa 8 sati. Na pojedinim odjeljenjima u kojima radnici obavljaju sve poslove u akordu, oni više puta moraju raditi i duže od 8 sati da zarade svoju određenu nadnicu. Kad nastupe školske ferije, tada dolazi i sezona za izradu korpica za transport voća. Za izradu ovih korpica **upotrebljavaju se školska dječica od 7 do 10 godina!** I ako se zna granica o zaposlenju mlade radne snage, ipak se preduzeće ne drži toga pošto znaju da nadzorne vlasti preko takvih **malih prestupa prelaze bez kažnjavanja**, pa zašto da se i ta djeca ne bi počela »učiti radu«. To je mišljenje gospode koja služe kapitalizmu.

Radnici koji rade na prefovaru u šlepove na Savi najgore prolaze. I njihov rad plaća se samo akordom. Na ovim najtežim poslovima oni rade po 12 do 18 sati dnevno a za taj naporam rad zasluže jedva 18 do 22 dinara na dan. Koliko štetno taj rad utiče na zdravlje radnika, dokazuje i činjenica da je od sviju radnika u jednom mjesecu bilo prijavljeno uredskom ljekaru u Bos. Gradiška 35% bolesnih!

Ovi radnici stvarno nisu bolesni, nego su slabom ishranom uslijed slabe zarade i prekomjernim radom izmučeni i malaksali toliko, da nemaju druge mogućnosti nego tražiti lijeka kod uredskog ljekara da bi im se na štetu Ouzora dala prilika da se oporave. Jasno je da se sa ovakvim sistemom stvara teren tuberkulozi i ostalim bolestima.

Na jedan najsmrtniji način iskorišćavaju se željezničari. Oni su takodjer kalkulacijom uprave preduzeća za svoj rad plaćeni po istemu akordu (što je jedinstven slučaj za željezničare). Rade dnevno prema saobraćajnim potrebama po 12 do 18 i više sati. Za taj rad samo poslodavac zna koliko će im platiti dok radnici apsolutno ne znaju kako im se ta zarada izračunava. Tek pojedini radnici vode računa o tome koliko su sati u mjesecu radili i izračunavaju prosječnu zaradu u jednom mjesecu pretvorenu u satnicu, koja iznosi: za strojevodje 3.80, kočničare 1.50 do 2.— dinara, ložače 2.— do 2.50 dinara na sat.

Željezničari su tražili sklanjanje kolektivnog ugovora, jer pod vsaku cijenu traže da se ovaj prljavi sistem promjeni. Preduzeće je pristalo na sklanjanje kolektivnog ugovora u mjesecu aprilu ali u posljednji momenat stiglo je naredjenje od centralne uprave iz Zagreba da se pregovori prekinu i to iz razloga što tobože nije donošena uredba o reguliranju radnog vremena. Ovo čekanje bilo je predugo, željezničari nisu bili u stanju više trpeti te su na sastanku zaključili da obustave saobraćaj sa 1. septembrom. Prisobnost funkcionera ipak je nadvladala ovo mišljenje. Pozvan je oblasni sekretar drug župančić koji je odmah stupio u pregovore sa sadašnjom upravom. Ali o kakvom

sporazumu nije bilo ni govora, jer se uprava poduzeća izgovara da nije ovlaštena mijenjati sistem, koji je do sada u praksi. Nakon toga zatražena je intervencija vlasti.

Sresko načelstvo, Direkcije željeznice u Zagrebu kao i Kralj. Banska uprava Vrbaske banovine u Banjoj Luci obavješteni su ujedno o protuzakonitom radu na toj željeznici i to: Željeznica nema odgovorne uprave po odredbama Zakona o željeznici, a javnog saobraćaja, nego je kao upravitelj saobraćaja postavljen jedan strani državljani bez ikakvih ispita i bez ikakvih kvalifikacija za saobraćajnu službu. Pri tome je važno da se spomene i to kako se kod ovakve uprave vrši saobraćaj. Ložači bez ispita upotrebljavaju se kao mašinovodje i ako je to zakonom najstrožije zabranjeno. Jedan ložač vrši tu službu već cijelu godinu dana i ako se sam protiv tome pošto mu se za tu službu ne daje nikakva veća nagrada a ipak mora tu službu po nalogu uprave vršiti, jer u protivnom kaže se da će ga se otpustiti. Dne 13. o. m. j. potrebno je bilo poslati u susret vozu iz Gradiške predpregu. Dalo se je nalog dotičnom ložaču da ode na otvorenu prugu protiv dolazećeg voza. On je prigovorio da to ne smije učiniti jer to zabranjuje zakon a osim toga pošto je bila noć prigovorio je da nemože protiv voza otići pošto nema osvjetljenja na stroju. Sve to nije ništa koristila jer mu se je naredilo da mora ići pred voz.

Nadzorne vlasti su na to upozorene i očekujemo kakvo će rješenje donijeti.

Nakon intervencije kod Sreškog načelstva pregovori su počeli u subotu 15. septembra u jutro, koji su trajali do u kasnu noć i postignut je konačni sporazum te je sklopljen kolektivni ugovor, koji važi za sve željezničarsko osoblje.

Sa ovim ugovorom osoblje je dobilo izvesnu povišicu i to: **na mjesečnim platama: strojevodja 15%, ložači 40%. Na dnevnicama: kočničari 12%.** Osim toga cijeli sistem izračunavanja je pregledniji, pošto će biti željezničarima nagrada za prekovremeni rad plaćena po turnusima. Cjelokupno povišenje zarade željezničarima po novom sistemu iznosi prosječno 20 do 25%.

Sve osoblje je sa zaključenjem ovog ugovora potpuno zadovoljno te ima izgleda, da će biti zadovoljno i preduzeće, jer će osoblje sa više mara vršiti svoje dužnosti, pošto zna zašto radi.

Zaključenje ovog kolektivnog ugovora treba da otvori oči svim industrijskim saobraćajnim radnicima, da dodje do uverenja, da se samo stručnom organizacijom njihov položaj popraviti može.

Dolazi zimsko doba, kad prestaje mogućnost za zaključivanje ugovora, ali je to najpodesnije vreme, da se radnici grupišu u svoje stručne organizacije te vode rasprave o svom položaju donoseći zaključke, šta će u proljeće raditi i kako će regulisati svoj neregulirani položaj.

Drugovima u Gor. Podgradcima čestitamo na uspjehu i želimo, da od sada još više shvate potrebu organizacije, potrebu koncentrisanja svojih snaga, jer jedino putem koncentrisanja svoju snagu postići će u budućnosti daljne uspjehe.

P. n. Uredništvo »Ujedinjeni Željezničar« — neodvisno glasilo željezničara, penzionera i transportnog osoblja — Ljubljana

U vašem listu od 1. septembra 1934, broj 16 na trećoj strani izneli ste, da su dobili Šipadovi željezničari povlasticu na državnim željeznicama. Pošto isto ne odgovara stanju stvari, molimo, da po zakonu o štampi u vašem sledećem broju uvrstite ovu ispravku:

Nije istina, da smo mi Šipadovi željezničari dobili još do danas ikakvu povlasticu za vožnju na državnim željeznicama, niti se sa istom do danas služimo, niti nas nije do danas naša direkcija o tome izvijestila.

Istina je, da je Ministarstvo saobraćaja i Generalna direkcija dala svoje rešenje za povlastice Šipadovih željezničara ali mi smo to samo čitali u Službenim novinama a do danas stvarno još ništa nemamo niti uživamo blagodati istog rešenja.

Unapred vam hvala na uvrštenju ovog ispravka u vašem listu.

U Prijedoru, 14. septembra 1934.

Odbor radničkih povjerenika željeznice Šipad, Prijedor.

Starešina: J. Abramović, I. r.

Objavljajući ovaj ispravak napominjemo, da su rešenjem GD broj 45.851/34, kojim je sklopljen medju Generalnom direkcijom državnih željeznica i upravom »Šipada« ugovor o voznim povlasticama, odobreno

Končno nekaj iz Nabavljalne zadruga

Prav na koncu »Zadrugarja« je Nabavljalna zadruga objavila sledeće notico:

»Dosedanji tajnik tov. Albert Kobal je odložil svoje mesto kot odbornik in tajnik zadruga ter je njegovo mesto prevzel tov. Jože Lušicky.«

Razlogov za to »odložitev« vodstvo zadruga ni navedlo ter naj se za

vozne pogodnosti i za »Šipadove« aktivne službenike, koji će moći ove pogodnosti koristiti čim će biti udovoljeno formelnim administrativnim propisima ovog ugovora.

Uredništvo »Ujedinjeni Željezničar«.

Mednarodni pregled

Združenje željezničarjev v Bolgariji.

Na Balkanu se nahajajo bolgarski željezničari gotovo v najtežjem položaju, ker so njihovi prejemki zelo nizki ter se neredno izplačujejo. V Bolgariji je obstajalo več željezničarskih organizacij, od katerih je bil najpomembnejši bolgarski željezničarski savez, poleg tega pa so obstajali še uradniška organizacija, organizacija premikačev in kretnikov, organizacija strojne osobe ter organizacija progovzdrževalnega osoblja.

Pogajanja za združitev so se vodila dalje časa ter so bila začetkom avgusta z uspehom zaključena in obstaja sedaj v Bolgariji enotna željezničarska organizacija, ki bo na prihodnjem kongresu sklepala o svoji internacionalni pripadnosti ter je z ozirom na dejstvo, da tvorijo večino člani bivšega saveza, sigurno, da bo ta organizacija pristopila v članstvo ITF.

Sočrug dr. Leo Winter, član upravnega sveta mednarodnega urada dela.

V dobi 1934-37 bo čehoslovaško vlado zastopal v mednarodnem uradu dela (upravni svet) poslanec dr. Leo Winter, prvi ministar za socialno skrb v čehoslovaški republiki. Jugoslovska vlada pa je imenovala načelnika ministristva socialne politike Dušana Jeremića. Winter je znan mednarodni delavec ter je z ozirom na napredno čehoslovaško socialno politiko pomembno, da je bil povabljen dr. Winter v upravni svet.

Sprejem Sovjetske Rusije v Društvo narodov.

Na seji Društva narodov je politični odbor dne 18. t. m. predlagal resolucijo, s katero priporoča sprejem Rusije v Društvo narodov. Rusija je bila sprejeta v Društvo narodov z 39 glasovi, le 10 držav se ni strinjalo z nje sprejemom. Rusija je s tem postala članica eminentno važne mednarodne parlamentarne ustanove, ki, če se ne sloni na demokraciji, ker preveč pristransko odločajo v njem velesile, logično mora preiti k popolnejši demokraciji, v kateri se bodo štiti enakopravno tudi interesi manjših držav.

Ob sprejemu Rusije v Društvo narodov sta pomembni zlasti izjavi švedskega socialnega demokrata Sandersa, ki je predsedoval seji, in izjava zastopnika Rusije, Litvinova. Oba sta kot mednarodna diplomata v manifestacijski obliki izrazila svoja načela, ki naj kar najkonstruktivneje vplivajo na konsolidacijo najvišje mednarodne ustanove v prid mednarodnega sodelovanja in svetovnega miru.

Predsednik Sanders je oficijelno pozdravil rusko delegacijo in rusko državo ter priznal, da zavzema Rusija v Zenevi izredno važno mesto. Zgodovine do sprejema Rusije Sanders ni hotel ponavljati, ker je Rusija sprejeta ter je sprejela vse obveznosti, ki izhajajo iz pakta Društva narodov in drugih paktov. Rusija je s tem pritrdila, da bo te obveznosti izpolnjevala, kakor jih morajo izpolnjevati vse druge države, ki so članice Društva narodov. Naše društvo se je povečalo za važnega člana, bodočnost pa naj pokaže vse posledice njegovega pristopa. Dan 18. september 1934 bo zabeležen kot datum važnega dogodka v mednarodnem sodelovanju. Pridružil se nam je 160 milijonski narod države, ki ima bistveno vlogo na dveh kontinentih, v Evropi in Aziji. Končno je Sanders apeliral na ruske delegate, da podpirajo ustanovo, ki jo je sicer ustvarila doba po grozovitih vojni, ki pa želi trajno služiti miru.

Za predsednikom je podal v angleščini v pol ure trajajočem govoru Litvinov svojo izjavo. Ob njegovem nastopu ga je seja pozdravljala z burnim ploskanjem. Pred nagovorom je Litvinov prijateljski stisnil roko francoskemu zunanjemu ministru Barthouju, kar naj bi značilo svečano manifestacijo in voljo sodelovanja v Društvo narodov. Litvinov se je v svojem govoru zahvalil državam, ki so povabile Rusijo k pristopu v Društvo narodov ter so ji dodelile stalno mesto v njem. V nadaljnjem je govoril o problemih, ki so na dnevnem redu mednarodnega političnega življenja ter izrazil prepričanje, da bo sodelovanje Rusije s članicami Društva narodov v največji meri koristilo ohranitvi miru. Litvinov je v svojem govoru ponovno poudarjal politiko miru, kar je zbuvalo na seji še posebno pozornost. Litvinov je tudi potrdil, da pozna obveznosti, ki jih Rusija sprejema z vstopom v Društvo narodov, ter bo Rusija vodila politiko v interesih ustanove in nje izpolnitve.

Seja je govor Litvinova odobraval a s ponovnim pritrdjevanjem.

Ali si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

Istotako, kakor sprejem Rusije v Društvo narodov, je bilo tudi sklenjeno, da dobi Rusija stalno mesto v svetu Društva narodov. Na seji, ki je sklepala o stalnem mestu, je bilo zastopanih 50 držav. Za stalni sedež Rusije v svetu Društva narodov je glasovalo 40 držav, 10 pa se jih je vzdržalo glasovanja. Tudi sprejem Rusije v svet so navzoči burno pozdravili.

Proti sprejemu Rusije v Društvo narodov so glasovale Švica, Portugalska in Nizozemska; glasovanja pa so se vzdržale Argentina, Belgija, Kuba, Luksemburg, Panama in še ena južnoameriška država.

Zmaga socialnih demokratov na Češkem.

Dne 17. septembra so se vršile volitve v pokrajinski zbor, pri katerih so dobili socialni demokrati 503 mandate (prej 469), kmetiška stranka 217 (prej 187), ljudska stranka 117 (prej 138), socialistična stranka 15 (prej 3) in komunistična stranka 9 (prej 6).

Književnost in kultura

Kongres »Svobode«. Delavska kulturna zveza »Svoboda« je imela 9. septembra t. l. kongres. Prišli so delegati iz vseh strani Slovenije, kjer ima »Svoboda« svoje podružnice in teh je 36 po številu.

Predsedstvo kongresa je vodil predsednik s. Ciril Stukelj, ki je predsednik centralne že 8 let. Najvažnejše poročilo je bilo s. Teplega, ki je očrtal smernice za bodoče delo »Svobode«.

Obenem je imela tudi svoj občni zbor pevska podzveza »Svobode«, ki je sedaj prenesla svoj sedež iz Maribora zopet v Ljubljano. Načrt podzveze je, da bo izdajala delavske skladbe in skrbela za nove skladbe delavskih pesmi. Za vzgojo zborov se bo skrelo ter se bodo dajali nasveti in navodila za sestavo programov. Vršila se bodo predavanja o glasbi, poskušali se bodo ustanoviti pevski zbori, kjer bo to mogoče. Na pomlad enkrat se bo organiziral festival delavskih pevskih zborov in godb. Skrbelo se bo, da bi se vršili glasbeni festivali v raznih okrožjih, a revija »Svoboda« bo objavljala poljudne članke o glasbi.

Kongres »Svobode« je potekel zelo živahno in je pokazal, da »Svoboda« živi in napreduje.

Delavska godba »Zarja« je pa postala kolektivna članica »Svobode« ter bo tako glasbeno delovanje pevske podzveze dobilo še širši delokrog. Zato naj vsak delavec postane član »Svobode«, kjer je pa še ni, naj se zberejo in jo ustanovijo.

»Radnička nadnica« je naslov 115 strani (oktav-formata) obsegajoče knjige centralnega tajnika svobodnih strokovnih organizacij, s. Bogdana Krekića, ki je izšla tedni v založbi Centralnega tajništva delavskih zbornic v Ljubljani. Knjiga je namenjena razmotrivanju v prilog donosenja zakona o minimalnih mezdah in je neobhodno potrebna vsem, ki se hočejo približje seznaniti s tem za naše delavstvo in naše prilike izredno važnim vprašanjem. Priporočamo jo v študij zlasti delavskim zaupnikom in sploh vsem funkcionarjem delavskega gibanja. Upamo, da bodo v njej zbrani podatki zadostovali, da se prepričajo o nujnosti rešitve vprašanja minimalnih mezd tudi vsi merodajni faktorji.

Knjige Cankarjeve družbe se že vežejo. Razpošiljale se bodo v začetku oktobra. Javite se hitro kot član, kdor še ni. 5 knjig bo letos za 25 Din. Če pa hoče kdo samo 4 knjige za 20 Din. Molekovo »Sesuti stolp« odpade.

Knjige bodo letos zares lepe in bogate, posebno pa Beerova Zgodovina socialnih bojev. Tudi Koledar bo zanimiv. Prinesel bo tudi reportažo iz jesenskih plavžev s slikami, kakor je lani o stekljarih.

Torej, kdor je strokovno organiziran, naj bo tudi član Cankarjeve družbe. 20 Din = 4 knjige, 25 Din = 5 knjig.